

Retrospektiva društva Dinaricum – razvoj skozi prvih 15 let

Besedilo: Petra Muhič in Rudi Kraševac

Dinarsko gorstvo ali krajše Dinaridi so mladonagubano kraško gorovje, ki se razteza od reke Soče vse do gorovja Prokletije na severu Albanije. So območje z visoko geološko in biološko pestrostjo, od katere je morda najbolj izrazita svetovno visoka pestrost in dobra raziskanost jamskih živali. Zaradi razmeroma majhnega vpliva človeka je to tudi eno redkih območij v Evropi, kjer so se skozi zgodovino ohranile populacije velikih zveri.

Za varovanje Dinaridov in njihovo proučevanje se je porajala zamisel, kako bi združili strokovnjake različnih strok, ki se tako ali drugače ukvarjajo z Dinaridi in/ali z vrstami, ki so povezane z njimi. In tako se je rodila ideja, da Dinaridi dobijo »svojo« nevladno organizacijo, ki bi bdela nad dogajanjem v prostoru. Predstavitev o ustanovitvi društva je potovala od Cerknice preko Ribnice do Kočevja ter druge. Društvo smo ustanovili 15. februarja 2005. Prvi, ki so imeli vajeti v rokah, so bili biolog Ivan Kos kot predsednik društva (2005–2009), agronom Primož Pajk kot tajnik in gozdar Mirko Perušek kot blagajnik.

Sprva je bil namen društva vključevati različne vsebine iz okolja in narave v povezavi z lokalno skupnostjo. Želja je bila po združevanju in povezovanju strok na področju speleobiologije, trajnostnega kmetijstva, ornitologije, gozdarstva itd., vendar širše zastavljena ideja ni nikoli zares zaživela. V času mandata drugega predsednika Mihe Krofla (2009–2013) so se v društvu aktivni člani začeli ukvarjati predvsem z velikimi zvermi, kar je ostala osrednja tema še vse do danes. Društvo se je po nekaj letih delovanja začelo aktivno vključevati v upravljanje velikih zveri, predvsem glede posegov v populacijo volkov in medvedov.

Pod vodstvom predsednice Maje Jelenič (2013–2015) smo v društvu oblikovali poslanstvo, vizije in vrednote. S tem si je društvo načrtalo navidezno pot in je počasi zaživelo ločeno od sprva tesne povezanosti z Biotehniško fakulteto. Eden odmevnejših projektov iz tistega obdobja društvenega delovanja je bil Life projekt SloWolf (2010–2013), v katerem je bilo

Popis volkov z izzivanjem tuljenja. (foto: Žan Kuralt, 19. XII. 2019)

društvo kot eden izmed partnerjev odgovorno za vključevanje prostovoljcev v del monitoringa volka v Sloveniji. V teh letih se je posodobila spletna stran društva in ustanovili smo Facebook profil, saj so socialna omrežja postajala vedno bolj obiskana, s čimer je društvo lažje ostalo v stiku s širšo javnostjo.

Leta 2013 je društvo kot strokovna podpora sodelovalo z Društvom študentov biologije pri projektu Zlati šakal širi areal. V tem študentskem projektu smo obiskali Vransko jezero, Lonjsko polje in Kopački

rit, vse na Hrvaškem, kjer smo izvedli popise šakala.

Leta 2015 je društvo vodilo samostojen projekt Pastirstvo za boljše sobivanje človeka in medveda v Alpah, ki je bil v slovenskem prostoru prav tako precej razpoznaven in odmeven. S projektom smo v društvu zelo uspešno predstavili dobro prakso, kako lahko prostovoljci pastirji pomagajo zavarovati pašne živali pred napadi velikih zveri v alpskem svetu. S to aktivnostjo je društvo razširilo svoje delovanje tudi izven območja Dinaridov. Istega leta je sočasno potekal še manjši

Prvi skupinski izlet društva na Kočevsko. (foto: Mirko Perušek, 22. V. 2005)

projekt ZAgozd – za nas, katerega cilj je bil povečati vključenost civilne družbe v prenovno slovenske gozdne zakonodaje. Leta 2015 je ministrstvo, pristojno za okolje, finančno podprlo projekt Spremljanje varstvenega stanja volkov v Sloveniji v sezoni 2015/2016 in leto kasneje še Spremljanje varstvenega stanja volkov v Sloveniji v sezoni 2016/2017, kjer je kot partner sodelovalo tudi društvo Dinarićum. Pri projektu se je uporabila metodologija izzivanja volkov s pomočjo tuljenja, ki je bila razvita v že omenjenem projektu SloWolf. S tovrstno vsebino smo nato nadaljevali tudi pri naslednjem projektu, ki je potekal do leta 2020. Sodelovali smo tudi pri izvedbi projekta Life DinAlp Bear, in sicer smo kot društvo na terenu preverjali pravilno uporabo elektromrež, ki so jih lastniki drobnice (ali drugih živali) dobili v okviru medvedjega projekta. V tem obdobju je društvo vodila predsednica Mojca Hrovat (2015–2018) s podpredsednico Jasno Tarman (2016–2018).

Člani društva na pohodu po severnem Velebitu. (foto: Mirko Perušek, 18. V. 2014)

Društvo je v svoji kratki zgodovini vodilo 5 predsednikov in predsednic (vsi biologi). Zadnja leta se vodenje društva »prepušča« mlajšim, kar pa se je v letu 2018 izkazalo kot velik izziv za novega predsednika, saj je napočil čas, ko se je društvo soočalo s pomanjkanjem aktivnih in že izkušenih članov. Postavljalo se je celo vprašanje o nadaljnjem obstoju društva, vendar je takrat novi (tudi še zdajšnji) predsednik Rudi Kraševac leta 2018 (s podpredsednico Uršo Fležar in blagajničarko Živo Hanc) pogumno zavihal rokave in z velikim korakom stopil pred nove izzive. Aktualno vodstvo društva je predstavljeno v tokratnih Društvenih novicah.

Sledilo je viharno leto 2019, ki je bilo povezano z vrnitvijo volkov v slovenske Alpe. Le-ta je bila pričakovana, a ne v tako velikem obsegu, saj so se vzpostavili kar trije tropi. Prebivalci teh območij so se prisotnosti volka odvadili, posledično je bila reja pašnih živali temu primerna – brez uporabe preventivnih zaščitnih sredstev pred napadi velikih zveri. Tako so bile pašne živali lahek plen za nove volčje trope, rejci pa so utrpeli veliko premoženjsko škodo. Završalo je predvsem v lokalnem okolju, medijih in tudi politiki. V nekem trenutku se je zdelo, da je to edina pomembna tema v državi. Seveda se je v vrtincu te javne razprave znašlo tudi društvo, kjer smo vseskozi zagovarjali

Zimsko sledenje in zbiranje neinvazivnih genetskih vzorcev iz volčjega iztrebka. (foto: Vita Polajnar, 15. II. 2020)

Predavanje o volkovih, ki se ga je udeležilo skoraj 300 poslušalcev. (foto: Žan Kuralt, 19. XII. 2019)

strokovno utemeljeno upravljanje, razmejeno od političnih pritiskov. V vrhuncu tega dogajanja smo uspešno izvedli še popis z izzivanjem tuljenja, tokrat prvič tudi na Gorenjskem.

V središču društvenih projektivnih aktivnosti so bile večinoma resda velike zveri, a se je društvo skozi različne projekte srečevalo tudi z drugimi živalskimi skupinami – bobrom, koconogimi kurami ter drugo gozdno divjadjo.

Vseskozi v društvu za člane (do sedaj je bilo v društvo včlanjenih 224 oseb, ob skupščini leta 2020 pa je imelo društvo 81 članov) in drugo zainteresirano javnost organiziramo različna predavanja, izlete, izobraževanja, delavnice in strokovne ekskurzije, s katerimi želimo tesneje povezati člane društva in med ljubitelje širiti znanje o velikih zvereh, Dinarićidih in drugem. Društvo aktivno sodeluje pri izdajanju biltena *Trdoživ* in je tudi soustanovitelj te revije (kjer lahko redno spremljate o vseh naših aktivnostih), dobro pa sodeluje tudi z drugimi nevladnimi in državnimi organizacijami. Društvo ima od leta 2007 status društva v javnem interesu na področju ohranjanja narave.

Z okrepljeno ekipo društvo vstopa v novo obdobje, v katerem ne bo manjkalo preizkušenj, toda s skupnim nadaljevanjem dobrega dela bo delovanje društva pripomoglo k nadaljnjemu raziskovanju in varovanju narave Dinaridov ter širše. ✨

Obisk pri bobrih na Radulji. (foto: Rudi Kraševac, 26. I. 2019)